

Riktlinjer för Region Hallands arbete med nationella minoriteters rättigheter

Bakgrund

Sedan 2010 har Sverige haft en lag som har till avsikt att skydda nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724). 2019 trädde ändringar i minoritetslagen i kraft, som stärker rättigheterna. Syftet med de stärkta rättigheterna är att motverka diskriminering och utsatthet, möjliggöra inflytande och delaktighet samt stödja språklig och kulturell identitet, med förtydligat fokus på barn. De nationella minoriteterna har historiskt sett varit utsatta och marginaliserade, vilket många har erfarenheter av än idag. Lagen ger de nationella minoriteterna rätt till information, skydd av kultur och språk samt rätt till delaktighet och inflytande.

De fem erkända nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer (som också är ett urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska samt varieteter av dessa språk.

Minoritetstillhörigheten bygger på självidentifikation, som innebär att det är upp till varje enskild individ att själv avgöra om hen anser sig tillhöra en eller flera nationella minoriteter.

Utiifrån lagstiftningen är samtliga svenska myndigheter:

- skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter
- skyldiga att skydda och främja minoriteternas språk och kultur och särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur.
- skyldiga att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem. Barns och ungas möjlighet till inflytande och samråd ska främjas särskilt.
- skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. Det centrala är att kommuner och regioner förhåller sig strategiskt och systematiskt till sitt ansvar för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken och att arbetet sker i samråd med de nationella minoriteterna. Ansvar för själva utformningen avgörs av kommuner och regioner utifrån de lokala förhållandena.

Det finns även särskilda rättigheter för finska, meänkieli och samiska:

- Enskilda har rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid muntliga och skriftliga kontakter i ärenden i vilka den enskilde är part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar språken.
- Det finns även en skyldighet att verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter.

Region Hallands mål och riktlinjer för skydd av nationella minoriteter

Mål och riktlinjer är av övergripande karaktär och syftar till att säkerställa lagstiftningens intentioner inom Region Hallands verksamheter. De pekar på insatser som behöver införlivas i Region Hallands ordinarie verksamhetsplanering och budgetarbete för att skapa den effekt som önskas. Insatserna är kopplade till det strategiska ramverk som rådande lagstiftning och Region Hallands övergripande strategier utgör.

Region Hallands övergripande strategi Halland Bästa Livsplatsen 2035 – Regional Utvecklingsstrategi för Halland har tre underliggande strategier, Hälso- och sjukvårdsstrategin, Kulturstrategi med kulturplan och Strategi för hållbar tillväxt. Visionen alla strategierna pekar mot är Halland bästa livsplatsen. För att uppnå visionen krävs ett mer sammanhållet, livskraftigt och delaktigt Halland. Strategierna tar avstamp i Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen där den grundläggande principen är tydlig – att ingen ska lämnas utanför i arbetet för en hållbar värld.

Region Hallands arbete för att säkerställa nationella minoriteters rättigheter i Halland konkretiserats i mål och riktlinjer för Region Hallands arbete för nationella minoriteter 2026–2035. Mål och riktlinjer ska ses som ett förtydligande i arbetet att efterleva intentionerna med minoritetslagstiftningen.

Region Hallands mål och riktlinjer för arbete med nationella minoriteters rättigheter följer lagstiftningens struktur. Arbetet med nationella minoriteter är aktuellt för alla nämnder i Region Halland. Som ett stöd till nämnderna följer ett förtydligande på ett övergripande plan genom nedan beskrivningar av mål, ambitionsnivå samt ansvar.

1. Information och myndighetsbemötande

Målbild

Region Halland ska ge relevant och korrekt information om nationella minoriteters rättigheter och vilket ansvar regionen har i enlighet med aktuell lagstiftning.

Ambition

Region Hallands personal ska ha adekvat kunskap om nationella minoriteters rättigheter.

Ansvar

Regionstyrelsen

2. Skydda, främja och utveckla språk och kultur

Målbild

Region Halland ska främja nationella minoriteters kultur och språk. Barns utveckling av kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Ambition

Verka för de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk genom samarbete mellan Region Halland, de halländska kommunerna, yrkesverksamma kulturskapare, det civila samhällets organisationer och i samråd med de nationella minoriteterna.

Ansvar

Driftnämnd Kultur och skola

3. Möjligheter till inflytande

Målbild

Ökad dialog och samråd med nationella minoriteter i Halland. Barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem ska främjas och formerna för detta ska anpassas till deras förutsättningar.

Ambition

Region Halland ska arbeta för inflytande och delaktighet och ska upprätthålla en god dialog med nationella minoriteter.

Ansvar

Regionstyrelsen

4. Arbeta mot diskriminering

Målbild

Region Halland ska arbeta för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter.

Ambition

Säkerställa att minoritetsperspektivet ingår i ordinarie kunskapshöjande insatser inom likarättsområdet riktat till medarbetare och utgör en del av arbetsgivaransvaret för att främja en inkluderande och rättighetsbaserad organisation.

Ansvar

Regionstyrelsen

Genomförande och uppföljning

Mål och riktlinjer är övergripande för Region Hallands arbete med nationella minoriteter och ett underlag för nämnderna och deras förvaltningar vid planering av verksamhet.

Nämnder och deras förvaltningar följer upp arbetet som en del i ordinarie styrsystem. Sammanställning presenteras årligen till Regionstyrelsen inom ramen för årsredovisningen.

På nationell nivå har MUCF, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, och Sametinget uppföljningsansvar av minoritetspolitiken enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. En gång per år följer de två aktörerna upp hur kommuner och regioner arbetar med nationella minoriteters rättigheter.